

Tilburg University

De markt voor nieren

van Damme, Eric

Published in:
Algemeen Dagblad

Publication date:
2003

Document Version
Peer reviewed version

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
van Damme, E. (2003). De markt voor nieren. *Algemeen Dagblad*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

DE MARKT VOOR NIEREN

Als je nierpatiënt bent en op de wachtlijst voor een donornier staat, kun je maar beter niet in Nederland wonen. De kans al wachtende te overlijden is ongeveer 10% per jaar en van degenen die dit jaar op de wachtlijst komen, zullen er minstens 250 overlijden voor ze geholpen worden. Nergens elders in Europa is de stervenskans zo groot.

Momenteel wachten ongeveer 1250 Nederlanders op een niertransplantatie; de gemiddelde wachttijd is 4,5 jaar. De wachtlijst is al jaren ongeveer even lang; per jaar komen er 775 mensen bij en gaan er evenveel af. Vorig jaar ontvingen 564 gelukkigen een nieuwe nier en bleek één patiënt geen hulp nodig te hebben. De overigen werden op een andere manier afgevoerd: 121 wachtenden overleden, van 43 patiënten verslechterde de situatie dusdanig dat transplantatie geen zin meer heeft.

Zijn wij wel beschaafd? Zetten wij wel de goede instrumenten in om de enorme discrepantie tussen vraag en aanbod terug te dringen? Kan een meer economische aanpak mensenlevens sparen? Onze zuiderburen laten zien dat het beter kan. België realiseert een groter aanbod: per miljoen inwoners zijn er twee keer zoveel postmortale niertransplantaties. De kans om daar op de wachtlijst te sterven is de helft van die bij ons.

Het tekortschietende Nederlandse aanbod wordt in eerst instantie veroorzaakt door falende regelgeving. Hier mogen nieren alleen worden uitgenomen als daar expliciet toestemming voor gegeven wordt. Onze overheid is hypocriet: ze kent zichzelf het recht toe ongevraagd hersens uit te nemen, maar geeft haar inwoners niet het recht om gebruik te maken van de voorraad nieren.

Elke Nederlander kan laten registreren welke organen en weefsels hij bij overlijden zou willen doneren. Ongeveer eenderde van de bevolking heeft dat gedaan en van hen wil iets meer dan helft bepaalde organen wel afstaan. Bij niet-registratie moeten de nabestaanden beslissen. Zij worden door de vraag "zouden wij de nieren mogen?" overvallen en hebben wel andere dingen aan hun hoofd. Zeker waar haast

geboden is zijn zij geneigd “nee” te zeggen. In 2002 gebeurde dat in 4 van de 5 gevallen.

In beschaafde landen, zoals België, realiseert de overheid zich dat mensen liever lui dan moe zijn. Die landen gaan uit van bezwarenregistratie: diegenen die niet willen doneren moeten zich registreren. De ervaring wijst uit dat hooguit eenderde van de bevolking liever geen organen afstaat. Het gevolg is dat in landen die het bezwaarregistratiesysteem kennen minstens twee keer zoveel organen worden aangeboden als in landen waar met toestemmingsregistratie gewerkt wordt.

Een opvallend verschil tussen Nederland en België is dat hier veel meer levenden doneren. In 2002 waren hier 199 getransplanteerde nieren afkomstig van een gezonde naaste verwante. Nederlanders zijn bereid eigen organen af te staan om het leven van een geliefde te redden. We moeten wel, bij tekortschietend aanbod van “dood” materiaal, moet het levende subsidiëren. Economische principes werken ook hier.

In de Nederlandse politiek gaat het veelal over geld. Bij de begrotingsdiscussie trok de medicijnknaak de meeste aandacht. Organisatie is echter veel belangrijker dan financiering. Door een simpele wetswijziging, die niets kost, zou de Nederlandse overheid jaarlijks honderden levens kunnen sparen. Klaarblijkelijk zijn onze politici daarin niet geïnteresseerd.

Economisch handelen betekent efficiënt omgaan met schaarste. Niets is schaarser dan het leven. Onze overheid zou zich moeten afvragen of doden niet wat beter gebruikt zouden kunnen worden om meer levens te redden en het leven van levenden te veraangemen.

Eric van Damme

(Hoogleraar economie CentER en Directeur TILEC, het Tilburg Center for Law and Economics, Universiteit van Tilburg)